

(Návrh)

ZÁKON

z 2004

o Slovákoch žijúcich v zahraničí a o zmene niektorých zákonov

Národná rada Slovenskej republiky sa uzniesla na tomto zákone:

Čl. I.

§ 1

Predmet úpravy

Tento zákon upravuje pôsobnosť orgánov štátnej správy vo veciach týkajúcich sa vzťahov Slovenskej republiky a Slovákov žijúcich v zahraničí (ďalej len „Slovák v zahraničí“) a štátnu podporu Slovákov v zahraničí.

§ 2

Vymedzenie pojmov

Na účely tohto zákona sa rozumie

- a) Slovákom v zahraničí osoba, ktorá nemá trvalý pobyt¹⁾ na území Slovenskej republiky a
 - 1. je štátnym občanom Slovenskej republiky²⁾, alebo
 - 2. nie je štátnym občanom Slovenskej republiky, ale má slovenský pôvod a uchováva si slovenské národné povedomie.
- b) slovenským pôvodom, ak sa osoba alebo jej predok v priamom rade slobodne hlási alebo hlásil k slovenskej národnosti,
- c) slovenským národným povedomím aktívne prejavy hlásenia sa k slovenskému etnickému spoločenstvu a k hodnotám, ktoré reprezentujú slovenský jazyk, kultúrne dedičstvo a tradície.
- d) štátnou podporou Slovákov v zahraničí systém opatrení Slovenskej republiky, ako súčasť štátnej politiky starostlivosti o Slovákov v zahraničí, zameraných na podporu národného povedomia a kultúrnej identity Slovákov v zahraničí, na podporu ich inštitúcií zriadených na dosiahnutie tohto účelu a na podporu vzťahov medzi Slovenskou republikou a Slovákami v zahraničí,

§ 3

Vláda Slovenskej republiky

(1) Východiská a zásady štátnej politiky starostlivosti o Slovákov v zahraničí určuje vláda Slovenskej republiky (ďalej len „vláda“). Na tento účel vláda tiež vyvíja úsilie smerujúce k

¹⁾ § 3 zákona č. 253/1998 Z. z. o hlásení pobytu občanov Slovenskej republiky a registri obyvateľov Slovenskej republiky.

§ 34 zákona č. 48/2002 Z. z. o pobyte cudzincov a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

²⁾ Zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 40/1993 o štátnom občianstve Slovenskej republiky v znení zákona č. 70/1997 Z.z.

a) uzatváraníu medzinárodných zmlúv napomáhajúcich realizácii štátnej politiky starostlivosti o Slovákov v zahraničí a zabezpečovaníu práv Slovákov v zahraničí,

b) tomu, aby osoby, ktoré preukázali mimoriadne zásluhy o udržanie národného povedomia, kultúrnej a jazykovej identity Slovákov v zahraničí a úsilie spojené s upevňovaním väzieb medzi Slovákmí v zahraničí a Slovenskou republikou, boli ocenené zapožičaním štátnych vyznamenaní³⁾.

(2) Vláda v rozsahu svojej pôsobnosti rozhoduje o opatreniach štátnej podpory Slovákov v zahraničí s výnimkou podľa § 6.

(3) Ministerstvá a ostatné orgány štátnej správy sa v rozsahu svojej pôsobnosti podieľajú na tvorbe a výkone štátnej politiky starostlivosti o Slovákov v zahraničí a realizácii štátnej podpory.

(4) Vláda každoročne do 1. júna predkladá Národnej rade Slovenskej republiky správu za predchádzajúci kalendárny rok o štátnej politike starostlivosti o Slovákov v zahraničí a poskytnutej štátnej podpore Slovákom v zahraničí spolu s návrhom programu štátnej politiky starostlivosti o Slovákov v zahraničí na ďalší rok obsahujúcim predpokladanú sumu rozpočtových prostriedkov potrebných na jej realizáciu.

Alternatíva I.:

§ 4

Pôsobnosť Úradu vlády Slovenskej republiky

Úrad vlády Slovenskej republiky (ďalej len „úrad“)

- a) je koordinačným a výkonným orgánom, ktorý spolupracuje pri tvorbe štátnej politiky starostlivosti o Slovákov v zahraničí a zabezpečuje výkon štátnej politiky starostlivosti o Slovákov v zahraničí, na základe zákona alebo ak ho tým poverí vláda,
- b) v spolupráci s inými orgánmi verejnej moci, fyzickými osobami alebo právnickými osobami, zabezpečuje realizáciu opatrení zameraných na podporu Slovákov v zahraničí,
- c) v spolupráci s ostatnými orgánmi štátnej správy vypracováva návrhy koncepcií na podporu Slovákov v zahraničí a predkladá ich na rokovanie vlády,
- d) koordinuje a zabezpečuje v rámci štátneho informačného systému⁴⁾ dokumentačnú činnosť o Slovákoch v zahraničí, spolupracuje pri zhromažďovaní, ochrane, vedeckom a odbornom zhodnocovaní hmotných a duchovných dokumentov so zameraním na Slovákov v zahraničí a utvára podmienky na sprostredkovanie informácií o dianí na Slovensku pre Slovákov v zahraničí,
- e) spolupracuje pri výkone svojej pôsobnosti s organizáciami združujúcimi Slovákov v zahraničí, ako aj so Slovákmí v zahraničí a udržiava s nimi vzájomné styky,
- f) spolupracuje a udržiava kontakty s obdobnými orgánmi iných štátov, zabezpečujúcimi starostlivosť o vlastných krajanov žijúcich v zahraničí,
- g) rozhoduje v konaní podľa § 7 až 9,
- h) vedie evidenciu držiteľov preukazu,
- i) rozhoduje o poskytnutí dotácie podľa § 6,

³⁾ Zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 37/1994 Z.z. o štátnych vyznamenaniach v znení zákona č. 151/1997 Z.z.

⁴⁾ Zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 261/1995 Z.z. o štátnom informačnom systéme.

- j) plní iné úlohy vo veciach týkajúcich sa Slovákov v zahraničí podľa osobitných predpisov.

Alternatíva II.:

Zriadenie a pôsobnosť Úradu pre Slovákov žijúcich v zahraničí

§ 4

- (1) Zriaďuje sa Úrad pre Slovákov žijúcich v zahraničí (ďalej len „úrad“).
- (2) Úrad je orgánom štátnej správy so sídlom v Bratislave. Úrad je rozpočtovou organizáciou⁵⁾, ktorá je napojená na rozpočet Úradu vlády Slovenskej republiky.

Alternatíva I.:

- (3) Na čele úradu je predseda, ktorého vymenúva a odvoláva vláda. Predsedu v čase jeho neprítomnosti zastupuje v rozsahu jeho práv a povinností podpredseda. Predseda môže poveriť aj v iných prípadoch podpredsedu, aby ho zastupoval v rozsahu jeho práv a povinností. Podpredsedu na návrh predsedu vymenúva a odvoláva vláda.

Alternatíva II.:

- (3) Na čele úradu je predseda, ktorého na návrh vlády vymenúva a odvoláva Národná rada Slovenskej republiky. Predsedu v čase jeho neprítomnosti zastupuje v rozsahu jeho práv a povinností podpredseda. Predseda môže poveriť aj v iných prípadoch podpredsedu, aby ho zastupoval v rozsahu jeho práv a povinností. Podpredsedu na návrh predsedu vymenúva a odvoláva vláda.
- (4) Predseda úradu je zároveň vedúcim služobného úradu.
- (5) Predseda úradu nesmie byť členom politickej strany alebo politického hnutia, vystupovať v ich mene, alebo pôsobiť v ich prospech.
- (6) Podrobnosti o pôsobnosti a úlohách úradu upraví štatút úradu, ktorý schvaľuje vláda. Podrobnosti o organizácii úradu upraví organizačný poriadok úradu.

§ 5

Úrad

- a) je koordinačným a výkonným orgánom, ktorý spolupracuje pri tvorbe štátnej politiky starostlivosti o Slovákov v zahraničí a zabezpečuje výkon štátnej politiky starostlivosti o Slovákov v zahraničí, na základe zákona alebo ak ho tým poverí vláda,
- b) v spolupráci s inými orgánmi verejnej moci, fyzickými osobami alebo právnickými osobami, zabezpečuje realizáciu opatrení zameraných na podporu Slovákov v zahraničí,
- c) v spolupráci s ostatnými orgánmi štátnej správy vypracováva návrhy koncepcií na podporu Slovákov v zahraničí a predkladá ich na rokovanie vlády,
- d) koordinuje a zabezpečuje v rámci štátneho informačného systému⁶⁾ dokumentačnú činnosť o Slovákoch v zahraničí, spolupracuje pri zhromažďovaní, ochrane,

⁵⁾ § 21 zákona č. 523/2004 Z.z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov

⁶⁾ Zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 261/1995 Z.z. o štátnom informačnom systéme.

- vedeckom a odbornom zhodnocovaní hmotných a duchovných dokumentov so zameraním na Slovákov v zahraničí a utvára podmienky na sprostredkovanie informácií o dianí na Slovensku pre Slovákov v zahraničí,
- e) spolupracuje pri výkone svojej pôsobnosti s organizáciami združujúcimi Slovákov v zahraničí, ako aj so Slovákami v zahraničí a udržiava s nimi vzájomné styky,
 - f) spolupracuje a udržiava kontakty s obdobnými orgánmi iných štátov, zabezpečujúcimi starostlivosť o vlastných krajanov žijúcich v zahraničí,
 - g) rozhoduje v konaní podľa § 7 až 9,
 - h) vedie evidenciu držiteľov preukazu,
 - i) rozhoduje o poskytnutí dotácie podľa § 6,
 - j) plní iné úlohy vo veciach týkajúcich sa Slovákov v zahraničí podľa osobitných predpisov.

§ 5

Oblasti štátnej podpory

(1) Štátna podpora Slovákov v zahraničí je zameraná najmä na oblasť

- a) vzdelávania, vedy a výskumu,
- b) kultúry,
- c) informačnú,
- d) médií,
- e) humanitárnej pomoci.

(2) Základnými zásadami štátnej podpory sú

- a) zásada rovnakého zaobchádzania, ktorou sa rozumie, že každý Slovák v zahraničí má rovnaké práva a povinnosti a rovnaké právo na štátnu podporu bez ohľadu na pohlavie, rasu, farbu pleti, jazyk, vieru a náboženstvo, politické, či iné zmýšľanie, sociálny pôvod, majetok, rod alebo iné postavenie,
- b) zásada teritoriality, ktorou sa rozumie rešpektovanie územnej zvrchovanosti a celistvosti štátu, ktorého je Slovák v zahraničí občanom, alebo na území ktorého má Slovák v zahraničí pobyt,
- c) zásada špecifického prístupu, ktorou sa rozumie prihliadanie na špecifické potreby Slovákov v zahraničí v jednotlivých štátoch s cieľom zachovania a rozvíjania slovenskej identity, kultúry, jazyka a kultúrneho dedičstva v týchto štátoch.

§ 6

Finančná podpora

(1) Ako súčasť štátnej podpory Slovákov v zahraničí môže úrad poskytnúť dotácie⁷⁾ na účely financovania aktivít zameraných na podporu Slovákov v zahraničí, najmä v oblastiach podľa § 5 ods. 1. Na poskytnutie dotácie nie je právny nárok.

(2) Dotácia sa poskytuje na základe písomnej žiadosti, ktorá obsahuje najmä

- a) identifikačné údaje o žiadateľovi,

⁷⁾ § 8 ods. 2 zákona č. 523/2004 Z.z.

- b) účel použitia požadovanej dotácie,
 - c) názov a popis aktivity, na ktorú sa dotácia žiada,
 - d) výšku požadovanej dotácie a spôsob jej využitia,
 - e) celkový položkový rozpočet a návrh finančného zabezpečenia aktivity na ktorú sa požaduje dotácia.
- (3) Úrad pri rozhodovaní o poskytnutí dotácie posudzuje najmä to, či
- a) poskytnutie dotácie nie je v rozpore so zásadami štátnej podpory podľa § 5 ods. 2,
 - b) suma poskytnutej dotácie je úmerná prospechu, ktorý pravdepodobne prinesie aktivita, na ktorú sa dotácia poskytuje.
- (4) Dotácia sa žiadateľovi poskytuje na základe písomnej zmluvy.
- (5) Zmluva obsahuje najmä
- a) údaje o zmluvných stranách,
 - b) účel a výšku poskytnutej dotácie,
 - c) podmienky použitia dotácie,
 - d) spôsob kontroly použitia dotácie a plnenia zmluvných podmienok,
 - e) sankcie za porušenie zmluvných podmienok.
- (6) Dotáciu možno použiť len na účel, na ktorý bola poskytnutá.
- (7) Na konanie o poskytnutí dotácie sa nevzťahuje všeobecný predpis o správnom konaní.⁸⁾

Preukaz Slováka v zahraničí

§ 7

- (1) Úrad vydáva preukaz Slováka v zahraničí (ďalej len „preukaz“), ktorým osoba preukazuje postavenie Slováka v zahraničí na účely uplatnenia si práv ustanovených osobitnými zákonmi⁹⁾ pre Slovákov v zahraničí.
- (2) Preukaz možno vydať na základe písomnej žiadosti osobe, ktorá
- a) v čase podania žiadosti dovŕšila najmenej 15 rokov veku,
 - b) spĺňa podmienky podľa § 2 písm. a) prvého bodu alebo druhého bodu,
 - c) nebola právoplatne odsúdená za úmyselný trestný čin alebo za čin, ktorý je podľa zákonov Slovenskej republiky úmyselným trestným činom.
- (3) Slovenský pôvod sa preukazuje úradným dokladom potvrdzujúcim túto skutočnosť, ktorým je najmä rodný list alebo krstný list, výpis z matriky, osvedčenie o štátnom občianstve alebo osvedčenie o trvalom pobyte žiadateľa, ak obsahuje zápis o slovenskej národnosti podľa práva štátu, ktorého orgán osvedčenie vydal. Ak žiadateľ takýto úradný doklad nemôže získať, alebo ak takýto úradný doklad neexistuje, preukazuje sa slovenský pôvod úradne osvedčeným písomným svedectvom krajanskej organizácie pôsobiacej v mieste jeho pobytu, alebo ak taká nie je, úradne osvedčeným písomným svedectvom aspoň dvoch Slovákov v zahraničí, ktorí so žiadateľom žijú v tom istom štáte.

⁸⁾ Zákon č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (správny poriadok) v znení neskorších predpisov.

⁹⁾ Napríklad § 7 ods. 3 písm. b) zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 40/1993 Z.z.

- (4) Slovenské národné povedomie sa preukazuje písomným čestným vyhlásením žiadateľa alebo písomným svedectvom krajanskej organizácie pôsobiacej v mieste jeho pobytu a ak taká nie je písomným svedectvom aspoň dvoch Slovákov v zahraničí, ktorí so žiadateľom žijú v štáte jeho pobytu.
- (5) Splnenie podmienky podľa odseku 2 písm. c) sa preukazuje výpisom z registra trestov¹⁰⁾ nie starším ako šesť mesiacov alebo obdobným potvrdením vydaným príslušným orgánom v zahraničí.
- (6) Žiadosť podáva žiadateľ na úrade alebo v zahraničí na zastupiteľskom úrade alebo na konzulárnom úrade Slovenskej republiky (ďalej len „zastupiteľský úrad“) v mieste pobytu žiadateľa.
- (7) K žiadosti je žiadateľ povinný priložiť doklady, potvrdzujúce splnenie podmienok podľa odseku 2.
- (8) O žiadosti rozhoduje úrad do 60 dní od doručenia žiadosti, ktorá obsahuje všetky náležitosti podľa tohto zákona a všeobecného predpisu o správnom konaní⁸⁾.
- (9) Ak úrad žiadosti vyhovie, vydá žiadateľovi preukaz; osobitné správne rozhodnutie sa v tomto prípade nevydáva. Ak o to žiadateľ požiada, úrad mu doručí preukaz prostredníctvom zastupiteľského úradu v mieste pobytu žiadateľa.
- (10) Práva a povinnosti Slováka v zahraničí podľa osobitných zákonov sa rovnako vzťahujú aj na deti vo veku do 15 rokov zapísané v preukaze podľa § 8 odsek 1.

§ 8

- (1) Preukaz obsahuje údaje o totožnosti Slováka v zahraničí, ktorému bol vydaný (ďalej len „držiteľ preukazu“), najmä meno, priezvisko, dátum narodenia, štátnu príslušnosť a adresu pobytu. Do preukazu sa na žiadosť držiteľa preukazu zapíše aj meno, priezvisko a dátum narodenia jeho dieťaťa do 15 rokov veku, vrátane osvojeného dieťaťa, ak to umožňujú medzinárodné zmluvy, ktorými je Slovenská republika viazaná.
- (2) Preukaz sa vydáva s platnosťou na neurčitý čas. Preukaz platí len s platným cestovným dokladom alebo s platným dokladom o totožnosti držiteľa preukazu a detí, zapísaných v preukaze.
- (3) Držiteľ preukazu je povinný oznámiť úradu každú zmenu skutočností, zapísaných v preukaze spolu s dokladom potvrdzujúcim túto zmenu. Úrad na základe takéhoto oznámenia vydá nový preukaz. Vydaním nového preukazu zaniká platnosť pôvodného preukazu a držiteľ je povinný vrátiť pôvodný preukaz úradu.
- (4) Preukaz sa nevydá osobe ktorá vykonáva činnosť poškodzujúcu záujmy Slovenskej republiky.

§ 9

(1) Platnosť preukazu zaniká

- a) nadobudnutím právoplatnosti rozsudku, ktorým bol držiteľ preukazu odsúdený za úmyselný trestný čin alebo za čin, ktorý je podľa zákonov Slovenskej republiky úmyselným trestným činom, alebo

¹⁰⁾ § 8 zákona č. 311/1999 Z.z. o registri trestov v znení neskorších predpisov.

b) dňom prihlásenia sa držiteľ preukazu k trvalému pobytu na území Slovenskej republiky alebo dňom povolenia trvalého pobytu na území Slovenskej republiky.¹¹⁾

(2) Úrad aj z vlastného podnetu rozhodne o zrušení platnosti preukazu ak zistí, že bol vydaný na základe nepravdivých údajov, v rozpore so zákonom alebo držiteľ preukazu vykonáva činnosť poškodzujúcu záujmy Slovenskej republiky.

(3) Držiteľ preukazu je povinný v prípade zániku alebo zrušenia platnosti preukazu odovzdať preukaz úradu.

Spoločné, prechodné a zrušovacie ustanovenia

§ 10

(1) Ustanovenia tohto zákona sa nepoužijú, ak medzinárodná zmluva, ktorou je Slovenská republika viazaná, ustanovuje inak.

(2) Ustanovenia osobitného zákona o poskytovaní štátnej pomoci¹¹⁾ nie sú týmto zákonom dotknuté.

§ 11

(1) Na konanie podľa tohto zákona sa vzťahuje všeobecný predpis o správnom konaní⁸⁾, ak tento zákon neustanovuje inak.

(2) Tlačivá preukazov podľa § 8 vydá úrad.

§ 12

(1) Osoba, ktorej bolo priznané postavenie zahraničného Slováka podľa doterajšieho zákona¹²⁾ sa považuje za Slováka v zahraničí podľa tohto zákona.

(2) Preukaz zahraničného Slováka vydaný podľa doterajšieho zákona¹²⁾ sa považuje za preukaz podľa tohto zákona.

(3) Konania o priznaní postavenia zahraničného Slováka, ktoré neboli právoplatne ukončené do nadobudnutia účinnosti tohto zákona sa dokončia podľa doterajšieho zákona¹²⁾.

Alternatíva I.:

(4) V súvislosti s prechodom kompetencií v oblasti podpory kultúry Slovákov žijúcich v zahraničí prechádzajú 1. marca 2005 práva a povinnosti vyplývajúce z pracovnoprávných a iných právnych vzťahov zamestnancov zabezpečujúcich výkon týchto kompetencií z Ministerstva kultúry Slovenskej republiky a Ministerstva zahraničných vecí Slovenskej republiky na Úrad vlády Slovenskej republiky. Majetok štátu, ktorý bol 30. apríla 2005 v správe Ministerstva kultúry Slovenskej republiky a Ministerstva zahraničných vecí Slovenskej republiky a ktorý slúži na zabezpečenie výkonu kompetencií vo vzťahu k zahraničným Slovákom prechádza 1. marca 2005 do správy Úradu vlády Slovenskej republiky.

(5) Podrobnosti o prechode týchto práv a povinností a o prechode správy majetku štátu sa upravujú dohodou medzi Ministerstvom kultúry Slovenskej republiky, Ministerstvom

¹¹⁾ Zákon č. 231/1999 Z.z. o štátnej pomoci v znení neskorších predpisov.

¹²⁾ Zákon č. 70/1997 Z.z. o zahraničných Slovákoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 403/2002 Z.z.

zahraničných vecí Slovenskej republiky a Úradom vlády Slovenskej republiky, v ktorej sa vymedzí najmä druh a rozsah preberaného majetku, práv a povinností.

(6) V súvislosti s prechodom kompetencií v oblasti podpory kultúry Slovákov žijúcich v zahraničí prechádzajú 1. marca 2005 zriaďovateľská pôsobnosť k príspevkovej organizácii Dom zahraničných Slovákov z Ministerstva kultúry Slovenskej republiky na Úrad vlády Slovenskej republiky.

Alternatíva II.:

(4) V súvislosti s prechodom kompetencií vo vzťahu k zahraničným Slovákom prechádzajú 1. marca 2005 práva a povinnosti vyplývajúce z pracovnoprávných a iných právnych vzťahov zamestnancov zabezpečujúcich výkon týchto kompetencií z Ministerstva kultúry Slovenskej republiky, Ministerstva zahraničných vecí Slovenskej republiky a Úradu vlády Slovenskej republiky na Úrad pre Slovákov žijúcich v zahraničí. Majetok štátu, ktorý bol 30. apríla 2005 v správe Ministerstva kultúry Slovenskej republiky, Ministerstva zahraničných vecí Slovenskej republiky a Úradu vlády Slovenskej republiky a ktorý slúži na zabezpečenie výkonu kompetencií vo vzťahu k zahraničným Slovákom prechádza 1. marca 2005 do správy Úradu pre Slovákov žijúcich v zahraničí.

(5) Podrobnosti o prechode týchto práv a povinností a o prechode správy majetku štátu sa upravujú dohodou medzi Ministerstvom kultúry Slovenskej republiky, Ministerstvom zahraničných vecí Slovenskej republiky, Úradom vlády Slovenskej republiky a Úradom pre Slovákov žijúcich v zahraničí, v ktorej sa vymedzí najmä druh a rozsah preberaného majetku, práv a povinností.

(6) V súvislosti s prechodom kompetencií v oblasti podpory kultúry Slovákov žijúcich v zahraničí prechádzajú 1. marca 2005 zriaďovateľská pôsobnosť k príspevkovej organizácii Dom zahraničných Slovákov z Ministerstva kultúry Slovenskej republiky na Úrad pre Slovákov žijúcich v zahraničí.

§ 13

Zrušuje sa zákon č. 70/1997 Z.z. o zahraničných Slovákoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 403/2002 Z.z.

Čl. II.

Zákon č. 575/2001 Z.z. o organizácii činnosti vlády a organizácii ústrednej štátnej správy v znení zákona č. 143/2002 Z.z., zákona č. 411/2002 Z.z., zákona č. 465/2002 Z.z., zákona č. 139/2003 Z.z., zákona č. 453/2003 Z.z., zákona č. 523/2003 Z.z., zákona č. 215/2004 Z.z., zákona č. 351/2004 Z.z. a zákona č. 405/2004 Z.z. sa mení takto:

V § 18 ods. 1 sa vypúšťa písm. g).

Doterajšie písmená h) až j) sa označujú ako písmená g) až i).

Čl. III.

Zákon č. 68/1997 Z. z. o Matici slovenskej v znení zákona č. 183/2000 Z.z. sa mení takto:

V § 2 ods. 1 sa vypúšťa písm. h).

Doterajšie písmená i) až o) sa označujú ako písmená h) až n).

Čl. IV.

Účinnosť

Tento zákon nadobúda účinnosť 1. marca 2005.